



Arter og Natur
J.nr. 2025 - 28740
Ref. SJENS
Den 26. Januar 2026.

Undersøgelse vedr. evt. ny dansk bestemmelse om husdyrholders adgang til at regulere ulv med henblik på at beskytte sine husdyr

Gældende ret

EU-retten:

Ulven (*canis lupus*) er omfattet af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet). Formålet med beskyttelsen er at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for vilde dyr- og plantearter omfattet af direktivets bilag.

Ændringen af ulvens beskyttelsesstatus i EU indebærer, at ulven flyttes fra direktivets bilag IV ("strengt beskyttet" art efter art. 12) til bilag V ("beskyttet" art efter habitatdirektivets art. 14).

Habitatdirektivets art. 12, stk. 1, har følgende ordlyd:

"Artikel 12 (1)

Stk. 1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod: a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder."

Habitatdirektivets art. 14 har følgende ordlyd:

"Artikel 14

Stk. 1. Hvis medlemsstaterne på baggrund af overvågningen efter artikel 11 finder det nødvendigt, træffer de foranstaltninger med henblik på at sikre, at indsamling i naturen af enheder af de vilde dyre- og plantearter, der er nævnt i bilag V, og udnyttelsen heraf er forenelig med opretholdelsen af en tilfredsstillende bevaringsstatus for disse arter.

Stk. 2. Hvis sådanne foranstaltninger anses for nødvendige, skal de indbefatte en fortsættelse af overvågningen efter artikel 11. De kan desuden navnlig omfatte:

- *bestemmelser om adgangen til visse arealer*
- *midlertidigt eller lokalt forbud mod indsamling af enheder i naturen og udnyttelse af visse bestande*

- regulering af indsamlingsperioderne og/eller indsamlingsmåderne
- anvendelse ved indfangningen af jagt- eller fiskeriregler, der tager hensyn til sådanne bestandes bevaring
- indførelse af en ordning med indsamlingstilladelser eller kvoter
- regulering af køb, salg, udbud til salg, opbevaring eller transport med henblik på salg af enheder
- opdræt i fangenskab af dyrearter og kunstig opformering af plantearter under strengt kontrollerede forhold med henblik på at reducere indsamlingen i naturen
- vurdering af de vedtagne foranstaltningers virkning.”

Det fremgår af henvisningen i artikel 14, stk. 1, til artikel 11, at artikel 14 skal læses i sammenhæng med artikel 2 og artikel 11.

Habitatdirektivets art. 16, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Artikel 16 (1)

Hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige bestemmelserne i artikel 12, 13, 14 og 15, litra a) og b):

- a) for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne*
- b) for at forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom*
- c) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet*
- d) med henblik på forskning og undervisning, genopretning af en bestand, genudsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter*
- e) for under omhyggeligt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at tillade indsamling eller opbevaring af enheder af de arter, der er nævnt i bilag IV, i et antal, der er begrænset og specificeret af de kompetente nationale myndigheder.”*

Dansk national lovgivning:

Habitatdirektivets beskyttelse af bilag V-arter er gennemført i naturbeskyttelsesloven. Naturbeskyttelseslovens § 30, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Miljøministeren iværksætter de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at indsamling i naturen af enheder af de vilde dyre- og plantearter, som er nævnt i bilag 4 til loven, og udnyttelsen heraf er forenelig med hensynet til at bevare disse arter.”

Bilag V-arter er endvidere beskyttet i flere danske bekendtgørelser.

Derudover kan husdyrholdere allerede i dag straffrit regulere en ulv, under visse betingelser i medfør af nødværgebestemmelsen i straffeloven. Ved nødværge forstås, at en handling som i

udgangspunktet er strafbar, kan foretages straffrit, hvis en række betingelser er opfyldt. Straffelovens § 13 om nødværge har følgende ordlyd:

”§ 13. Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Stk. 2. Overskrider nogen grænserne for lovligt nødværge, bliver han dog straffri, hvis overskridelsen er rimeligt begrundet i den ved angrebet fremkaldte skræk eller ophidselse.

Stk. 3. Tilsvarende regler finder anvendelse på handlinger, som er nødvendige for på retmæssig måde at skaffe lovlige påbud adlydt, iværksætte en lovlig pågribelse eller hindre en fanges eller tvangsanbragt persons rømning.”

Justitsministeriet har i et svar til Miljø- og Fødevareudvalget (svar på MOF alm. del – spørgsmål nr. 1119, Samling 2016-17) oplyst følgende om nødværge ved ulveangreb på husdyr:

”Justitsministeriet kan oplyse, at efter straffelovens § 13, stk. 1, er handlinger foretaget i nødværge straffri. En handling skal for at være straffri efter reglerne om nødværge have været nødvendig for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb. Derudover må handlingen ikke gå udover, hvad der under hensynet til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt. Overskridelse af grænserne for lovligt nødværge er straffri, hvis overskridelsen er rimeligt begrundet i den skræk eller ophidselse angrebet har medført, jf. straffelovens § 13, stk. 2.

Et påbegyndt eller overhængende angreb fra en ulv mod et husdyr vil efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens regler om nødværge. Det vil dog altid bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, om betingelserne for nødværge er opfyldt.”

Det er den konkrete husdyrholder, der i situationen selv skal vurdere, om betingelserne for nødværge er opfyldt. Hvis domstolene senere vurderer, at den konkrete husdyrholder har vurderet forkert, kan det føre til et strafferetligt ansvar og en straf på op til 2 års fængsel.

Forslag til ny bestemmelse i vildtskadebekendtgørelse

I vildtskadebekendtgørelsen kapitel 2 beskrives de arter og situationer, hvor regulering kan gennemføres uden forudgående tilladelse. Bekendtgørelsen er forankret i jagtloven, herunder § 37, stk. 1, som giver hjemmel til at fastsætte regler om regulering af vildt. Bestemmelsen har blandt andet til formål at forebygge og begrænse omfattende skader på husdyr.

I kapitel 2 fremgår det dermed, at der under visse omstændigheder kan foretages regulering af bestemte arter uden forudgående tilladelse – herunder muligheden for at regulere ilder, når den befinder sig bag hegn. Ilderen er, ligesom ulven, opført som en bilag V-art i EU's habitatdirektiv, hvilket betyder, at arten er omfattet af beskyttelse, men samtidig kan reguleres inden for lovbestemte rammer og klare retningslinjer

På den baggrund vurderer SGAV, at der i jagtloven er tilstrækkelig hjemmel til at fastsætte bestemmelser, der også kan omfatte regulering af ulv, når formålet er at beskytte husdyr mod omfattende skader. En sådan regulering skal dog ske med passende forsigtighed og kun i situationer, hvor andre forebyggende eller afværgende tiltag har vist sig utilstrækkelige, så længe ulven ikke er i gunstig bevaringsstatus, herunder at der er fastsat et niveau for bestandsstørrelsen. Det indebærer blandt andet, at der skal være gjort forsøg på at afværge et evt. angreb gennem etablering af ulvesikrede hegn, brug af varselsskud eller andre bortskræmningstiltag.

Dermed understreges det, at regulering af ulv – ligesom for andre bilag V-arter – kun kan komme på tale, hvis det er nødvendigt.

Ulv

§ 6. I indhegninger med husdyr, hvor hegnet overalt lever op til kravene for et ulvesikret hegn, og dermed effektivt kan holde ulv ude, kan ulv reguleres hele året.

Stk. 2 Ved regulering efter stk. 1 gælder følgende:

- 1) Regulering kan ske hele døgnet uanset §4, stk. 1, i jagt og vildtforvaltningsloven.*
- 2) Ved regulering kan der anvendes kunstigt lys, spejle og andre indretninger til belysning af målet, uanset § 11, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtrejskaber.*
- 3) Ved regulering kan benyttes elektronisk lysforstærkede sigtemidler og håndholdt termisk kikkert.*
- 4) Regulering kan ske fra kunstigt skjul, herunder hus (beboelse, udhuse og lignende), hytte og jordhul, uanset § 1, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtrejskaber.*

Stk. 3 Regulering af ulv skal ske med våben og ammunition, der lever op til klasse 1 i bekendtgørelse om våben og ammunition, der må anvendes til jagt m.v., bilag 1.

Stk. 4. Såfremt det er nødvendigt for at afværge et angreb på husdyr kan ulv reguleres hele året. Regulering er kun tilladt, hvis det ikke har været muligt at afværge angrebet ved skræmmeskud¹.

Stk. 5 Ved regulering efter stk. 4 gælder følgende:

- 1) Regulering kan uanset stk. 3 ske ved brug af haglvåben, hvis skudafstanden ikke overstiger 10 meter. Skudafstand for riffel må ikke overstige 30 meter ved regulering efter stk. 4.*
- 2) Regulering kan ske hele døgnet uanset §4, stk. 1, i jagt og vildtforvaltningsloven.*
- 3) Ved regulering kan der anvendes kunstigt lys, spejle og andre indretninger til belysning af målet, uanset § 11, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtrejskaber.*

Stk. 6. Ved regulering eller forsøg på regulering efter stk. 1 el. 4, skal Naturstyrelsens ulvekonsulenter kontaktes af skytten, hurtigst muligt og senest inden for 12 timer fra skudafgivelse. Ved regulering af ulv, skal ulven overdækkes med en presenning eller lignende. Ulven må ikke flyttes, før ulvekonsulenten har besigtiget området og skudstedet skal afmærkes. Regulerede ulve tilfalder Ministeriet for Grøn Trepert.

¹ Denne bestemmelse er til situationer, hvor eksempelvis en jæger skal beskytte sin hund, eller andre situationer hvor husdyr er direkte under angreb. Det vedrører ikke ulvesikrede hegn, som er håndteret i stk. 1.

I forbindelse med forvaltningen af området skal styrelsen vurdere beskyttelseshensynene efter habitatdirektivets regler. Hvis Styrelsen vurderer, at ovenstående bestemmelse kan udgøre en risiko for opnåelse og fastholdelse af gunstig bevaringsstatus, herunder et passende niveau for bestanden, kan det blive nødvendigt med kort varsel at gennemføre ændring af ovenstående regler.

I forlængelse af ovenstående vurdering af effekten af bestemmelsen vil der ligeledes skulle tages hensyn til en evt. overdødelighed pga. ulovlig efterstræbelse og trafikdrab. Den samlede dødelighed må ikke udgøre en trussel mod, at bestanden langsigtet når gunstig bevaringsstatus.

Ovenstående bestemmelse skal ses i sammenhæng med den øvrige ramme for vildtskadebekendtgørelsen. Under udførelse af ovenstående regulering er man således omfattet af de almindelige regler om jagt. Dvs. hvor der ikke specifikt i bestemmelsen er givet undtagelse fra den øvrige jagtlovgivning vil denne i sagens natur fortsat være gældende, det gælder f.eks. bestemmelser om jagtret.